

Motion till riksdagen 2008/09:U274

av **Hans Wallmark (m)**

Värdet av Turkiet som EU-medlemsstat

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om värdet av Turkiet som EU-medlemsstat och behovet av att bearbeta länder som Tyskland och Frankrike om den uppfattningen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att redan under pågående EU-förhandlingar förmå Turkiet att ytterligare förbättra villkoren för landets minoriteter samt fri- och rättigheterna för alla dess medborgare.

Motivering

Uppfattningen att Turkiet bör bli EU-medlem är utbredd i Sverige. Till och med partier som förespråkar svenskt EU-utträde inser ändå fördelarna med turkiskt medlemskap.

Förhandlingar pågår mellan Turkiet och EU. Från många håll närs ambitionen om fullt medlemskap 2014 eller åren strax därefter. Fortfarande återstår en hel del att göra. Det handlar både om ekonomiska reformer och om att ytterligare stärka skyddet för medborgerliga fri- och rättigheter.

Det finns etniska och religiösa minoriteter i Turkiet. Förhållandena har förbättrats under senare år – delvis som en konsekvens av EU-diskussionerna. Kurdiska språk kan talas och böcker tryckas. Det finns fria och oberoende tidningar. Den lilla kristna gruppen kan fira mässa oavsett om den har protestantisk, romersk-katolsk eller ortodox inriktning.

Men det finns också utmaningar och hot. Armenierna har behandlats illa, inte minst historiskt. Journalisten Hran Dink mördades. Både hans profession som tidningsman och att han var kristen anges som möjliga förklaringar till detta dåd. Personer som pekats ut som kristna missionärer har mördats. Patriarken av Konstantinopel som överhuvud för den grekisk-ortodoxa kyrkan

Fel! Okänt namn på

måste enligt gällande lag vara turkisk medborgare, vilket kraftigt försvårar den viktiga successionen för en kyrka med många miljoner trosbekännare men endast ett par tusen av dem i Turkiet.

Oavsett vilken typ av kyrka de kristna representerar i Turkiet tycks dock alla vara överens om en sak: Landets EU-medlemskap. Inträde och full delaktighet omöjliggör en tillbakagång. Ifall det hela rinner ut i sanden kan besvikelser och uppgivenhet leda till en helt ny politisk, och sämre, utveckling.

Turkiets ansökan om EU-inträde är på många sätt ett land på väg hem. En idag övervägande muslimsk befolkning till trots handlar det om en nation fylld av historia och traditioner som är en del av vår kontinents historia och traditioner. Det handlar om massor med lämningar från romartiden. Kyrkorna från bysantinsk tid, i vissa fall 1 500 år gamla, vittnar om vilka vägar de första kristna tog. Den som önskar åka i Bibelns spår har efter Israel flest platser att besöka i Turkiet med allt från tidigare Smyrna till Antiokia.

Den senaste tiden har också internationellt fokus riktats mot området. Rysslands attack på Georgien har skrämmt omvärlden såväl genom konfliktens snabba förlopp som oblyga maktspråk. Ett Kaukasus med strider och olika etniska konflikter gör Turkiet med kontakter i alla riktningar till en viktig nation och kunskapsförmedlare. Fientligheter med Armenien och kraven på ett öppet erkännande av folkmordet på kristna 1915 har hanterats på ett begåvat sätt genom så kallad fotbollsdiplomati då de båda ländernas statschefer träffade varandra med en match som inramning och ursäkt. Alla naturliga handelsvägar, transporter och energileveranser har gått det kristna Armenien förbi. En ny relation kan öppna för affärer och utbyte.

EU-processen och att Tyskland respektive Frankrike tar sitt hittills tydligt uttalade nej under omprövning är viktigt för fortsatt befrämjande av mänskliga rättigheter och lugn. Under 2008 hotades den lagligt valda regeringen och det styrande AK-partiet av att förbjudas. Avsaknaden av en domarröst för att nå kvalificerad majoritet förhindrade att det synnerligen anmärkningsvärda skulle inträffa att ett i demokratiska val framröstat majoritetsparti, landets premiärminister respektive president samt ytterligare ledande politiker inte skulle få fortsätta att verka.

Perspektiven är en smula skeva vilket skapar förvirring i resten av Europa. Det uttalade sekulariserande, som attackerat den valda makten, har sina rötter i 1920- och 30-talet då staten bildades och formades. AK-partiet som styrs stämplas som "muslimskt" samtidigt som många av dess ledande företrädare hellre önskar beskriva det som idémässigt konservativt snarare än religiöst. Ambitionen är att bli ett brett borgerligt och folkligt parti som tyska CDU. Det är också i dag en kraft som har stöd i hela Turkiet (även de kurdiskt dominerande områdena) och i alla befolkningsgrupper.

Visserligen finns det mycket Turkiet måste förbättra för att nå de krav som ställs på ett EU-land, och detta måste självfallet tas upp till debatt men mycket av den ovilja som finns mot Turkiets EU-medlemskap har, alla bortförklaringar till trots, att göra med oro för det muslimska. Det är lika kortsiktigt som fel! Dels bortser man helt från möjligheten att hjälpa landets kristna minoriteter. Dels struntar man i det enorma kulturarv som Turkiet förvaltar med kyr-

Fel! Okänt namn på

kor och arkeologiska lämningar. Allt detta, i likhet med dagens moderna land, är en del av och inte skilt från vår kontinent.

Det finns alternativ till EU! Ryssland är alltmer oblygt om landets ambitioner. Iran är en av grannarna. Med sitt motstånd tänker Tyskland och Frankrike helt fel. Så även de kristna runt om i Europa som av rädsla för det muslimska motsätter sig tanken på ett medlemskap.

Före EU-inträdet och redan nu under förhandlingarna bör krav ställas på ytterligare förbättringar och permanentningar av minoriteternas rättigheter. En tydlig gest i rätt riktning borde vara att underlätta för den ortodoxa kyrkan att verka då den historiskt har en stark och given koppling till dagens Istanbul. Allt detta bör vara vägledande för det svenska EU-arbetet med att säkra Turkiet som blivande medlemsstat.

Stockholm den 1 oktober 2008

Hans Wallmark (m)